IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 24 ta' Frar 2022

Appell numru 340/2019

Il-Pulizija
vs.
William CARUANA

Il-Qorti rat is-segwenti :

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Rat l-imputazzonijiet miġjuba kontra William CARUANA u li permezz tagħhom in suċċint ġie mixli talli fit-12 ta' Jannar 2019 għall-ħabta ta' 2:30pm fix-Xatt ta' Xbiex :

i. Għamel użu minn vettura bil-mutur fit-toroq meta din ma kienetx koperta minn assikurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni;
ii. Kellu vettura bil-mutur fit-triq mingħajr liċenza għaċ-ċirkolazzjoni valida; u
iii. Saq il-vettura bil-mutur mingħajr liċenza tas-sewqan.
iv. Il-Prosekuzzjoni talbet lil Qorti biex tiskwalifika lil ħati milli jikseb jew ikollu liċenza tas-sewqan.

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Rat illi permezz tas-sentenza datata 3 ta' Diċembru 2019, fuq l-ammissjoni inkondizzjonata tiegħu stess, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) sabet lill-imputat ħati tal-imputazzjonijiet kollha kontra tiegħu u filwaqt li kkundannatu jħallas multa f'total ta' elfejn erba mija u ħames euro (€2405), skwalifikatu milli jżomm liċenza għal żmien tnax il-xahar u tmint ijiem filwaqt li imponiet penali ta' sitt punti fuq il-liċenza tas-sewqan tal-imputat.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Rat ir-rikors tal-appell tal-imputat li permezz tiegħu huwa talab ir-riforma tas-sentenza appellata fis-sens illi tikkonfermaha in kwantu din sabet lill-appellant ħati iżda tibdilha f'dik il-parti li għandha x'taqsam mal-piena fis-sens illi ma tissospendilux il-liċenza tas-sewqan u dan wara li saħaq li l-appellant jaħdem bħala delivery man u għandu bżonn il-liċenza tas-sewqan għall-għixien tiegħu. Inoltre huwa jgħix ma ommu li għandha kondizzjonijiet mediċi u jeħtieġ li jgħijjixha minħabba l-kundizzjoni medika tagħha. Jekk jitkeċċa mix-xogħol ma jkunx jista' jaqla għixien għalih u għal ommu. Kif ukoll li huwa ammetta ħtijietu mill-ewwel u ma ħeliex ħin prezzjuż tal-Qorti.

IL-KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI FUQ IL-MERITU TAL-APPELL

4. Il-ġurisprudenza tgħallem li appell minn piena f'każ fejn l-appellant ikun irreġistra ammissjoni quddiem Qorti ta' Ġustizzja Kriminali għandu jkun biss kemm-il darba l-piena ma tkunx tirrientra fil-parametri legali. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Serag F. H. Ben Abid** deċiża nhar l-4 ta' Diċembru 2003, stqarret hekk:

> Issa fit-termini tal-gurisprudenza ormai kostanti tal-Qrati taghna, **meta jkun hemm ammissjoni huwa xi ftit jew wisq odjuz appell minn piena sakemm din tirrientra fil-limiti li tipprefiggi l-ligi**.[1] Dan huwa hekk peress

[1] Enfasi ta' din il-Qorti.

illi min jammetti jkun qieghed jassumi r-responsabilita` tad-decizjoni li jkun ha u jirrimetti ruhu ghal kull decizjoni dwar piena li l-Qorti tkun tista' tasal ghaliha. Naturalment dan ma jfissirx li din il-Qorti u Qrati ohra ta' appell ma jidhlux f'ezami akkurat tac-cirkostanzi kollha biex jaraw jekk il-piena nflitta kenitx eccessiva jew le. Mhuwiex normali pero`, li tigi disturbata d-diskrezzjoni ta' l-ewwel Qorti jekk il-piena nflitta tkun tidhol fil-parametri tal-ligi u ma jkun hemm xejn x'jindika li kellha tkun inqas minn dik li tkun inghatat.

5. Il-fatt li ammissjoni tkun saret fi stadju bikri tal-proċeduri ma jfissirx illi l-imputat għandu dritt awtomatiku ta' riduzzjoni fil-piena u dan il-prinċipju ġie ribadit diversi drabi mill-Qrati tagħna. Hekk stqarret il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża **Il-Pulizija vs. Grazio Calleja** deċiża nhar is-16 ta' Mejju 2001:

Għalhekk kienet fid-diskrezzjoni assoluta ta' l-ewwel Qorti jekk tikkunsidrax tali ammissjoni għal fini ta' xi tnaqqis fil-piena. Bħal ma dejjem ingħad, mhux kull ammissjoni awtomatikament, jew bi dritt, iġġib magħha tnaqqis fil-piena. Kull każ għandu l-fattispeċie tiegħu w jekk tingħatax xi mitigazzjoni fil-piena jew le, anke meta jkun hemm ammissjoni fl-istadju bikri ta' xi proċeduri, dan dejjem jibqa' fid-diskrezzjoni tal-Qorti.

6. Inoltre f'materja ta' appell minn piena, sabiex Qorti tal-Appell tibdel il-piena li tkun erogat l-ewwel Qorti, dan tagħmlu biss fl-eventwalita' li jirriżultalha li tali piena tkun żbaljata fil-prinċipju jew manifestament eċċessiva. Hekk ġie mistqarr mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005 :

It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra):

"The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise

a sentence there must be some error in principle." Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed."[2]

This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

7. Mill-banda l-oħra din il-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikatx piena li kienet manifestament eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal-aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell **Kandemir** u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubbblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l-appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil-prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli :
    a. għall-offiża in kwistjoni u
    a. għaċ-ċirkostanzi tal-ħati

u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-sentenza **Ir-Repubblika**

ta' Malta vs Carmen Butler et deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti :

> 8. Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il- piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

8. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċiżżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza **Butler** tqis anke, possibilment, lil xi ċirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel qorti.

9. F'dan il-każ l-appellant irreġistra ammissjoni għal reati li :
   (a) skont l-artikolu 3(1)(2A) tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta jġorr il-konsegwenza tal-piena konsistenti fl-iskwalifika tal-liċenza tas-sewqan għal perjodu ta' tnax il-xahar jew żmien itwal skont kif jidhrilha l-Qorti; u
   (b) skont l-artikolu 15(1)(a)(3) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta għal perjodu ta' mhux anqas minn tmint ijiem.

10. Il-Qorti tifhem id-diffikultajiet li persuna tista' taffaċċja fil-każ li hija tiġi skwalifikata mill-tottjeni jew iżżomm liċenza tas-sewqan. Iżjed u iżjed jekk dik il-persuna tkun teħtieġ il-liċenza tas-sewqan għax-xogħol tagħha. Iżda mill-banda l-oħra hemm fatturi oħra li l-Qorti trid ukoll iżżomm quddiem għajnejha, bħal fatt li l-appellant kien jaf li ma setgħax isuq mingħajr liċenza tas-sewqan, liċenza taċ-ċirkolazzjoni u assikurazzjoni kontra riskji u minkejja dan għażel li jsuq dik il-vettura minkejja kollox.

11. Is-sewqan ta’ vettura mingħajr assikurazzjoni valida huwa reat serju immens minħabba li ħsarat li jistgħu jiġu kaġunati b’vettura bil-mutur jistgħu ikunu serji, gravi u kbar ħafna. Huwa att t’irresponsabbilta u inċivilita kbira li trid tiġi mrażżna bl-iżjed mod iebes għall-ġid ta’ kulħadd. L-appellant ma setgħax ma kienx jaf li kien qiegħed isuq kontra l-Liġi u kien hu stess li għażel li jagħmel dan. Ma ġab ebda spjegazzjoni leġittima għal din l-imġieba tiegħu li fi kwalunkwe każ ma kienet qatt teżimih mir-responsabbilta penali tiegħu. Messu kien iżjed attent u ħa ħsieb ma jpoġġix hu stess lilu nnifsu f’din is-sitwazzjoni; u l-anqas ma issa jista’ jistenna lil dawn il-Qrati li jagħmlu tajjeb huma għal dawn in-nuqqasijiet tiegħu.

12. Mill-banda l-oħra din il-Qorti tqis li għandu jkun hemm ukoll sens ta’ proporzjonalita bejn il-fatt kommess u ċ-ċirkostanzi partikolari tal-individwu. Għalkemm kulħadd ikollu bżonnijiet differenti għal trasport indipendenti mhux kulħadd xogħolu huwa marbut esklussivament mas-sewqan bħal ma huwa “delivery man”. Din il-Qorti sejra tieħu dan il-fattur partikolari fl-ikkalibrar tas-sospensjoni li pero trid tibqa’ hemm, għalkemm għal ammont ta’ żmien ftit imnaqqas.

13. Inoltre din il-Qorti mhix sejra tinoltra ruħha fuq l-argument imressaq mill-Avukat Ġenerali dwar l-applikabbilita o meno tal-artikolu 30(2) tal-Kodiċi Kriminali in kwantu dan huwa argument li f’dan l-istadju huwa intempestiv.

DECIDE

Għaldaqstant il-Qorti qegħda tilqa l-appell ta’ Caruana in parti billi tħassarha biss f’dik il-parti fejn erogat l-iskwalifika tal-ħati milli jżomm jew jottjeni liċenza tas-sewqan għal perjodu ta’ tnax il-xahar u minflok tordna li din l-istess skwalifika tkun fis-seħħ minn nofs il-lejl tal-lum għal perjodu ta’ sitt xhur.

Altrimenti safejn mhux mibdul b’din is-sentenza, tikkonferma s-sentenza appellata fil-kumplament tagħha.

Aaron M. Bugeja
Imħallef